

מבשר טוב

סעודה ג'

פרשת שמות

"שובבי"ם" תש"פ

מאמר "עיקר עבודת איש הישראלי לעשות רצונו יתברך"

א

בפסוק: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו"

הנה יש כלל ידוע בתורה כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים ובכל מקום שנאמר ואלה מוסיף על הראשונים, והנה כאן שנאמר "ואלה" הרי הוא מוסיף על הראשונים ויש לבאר מהי ההוספה בפרשת שמות שהיא מדברת על שעבוד מצרים יותר מעבודת האבות הקודמים.

ובסוף פרשה דידן אחר שבא משה בשליחות השי"ת אל פרעה שישלח את בני ישראל מארצו ופרעה מאז הרע ביותר לבני ישראל לבלתי ליתן להם תבן וכו' ומשה רבינו אמר להשי"ת: "וישב משה אל ד' ויאמר ד' למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך" והשי"ת השיב לו למשה רבינו ע"ה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו.

ואולם יש להבין אכן מדוע היה צריך להיות כן שבאותו הזמן שהקב"ה שלח את משה רבינו מהימנא לגאול את ישראל ממצרים אז נעשה יותר קשה השעבוד ויכלו המצרים לענות את בני ישראל ביותר לבלתי ליתן להם תבן והוכו ביותר בני ישראל, והיה נראה ח"ו שתחת הישועה עוד נהיה להיפך שהכביד עליהם ביותר הצרות וקושי השעבוד.

ב

ונראה בביאור הדברים ובהקדם דברי א"ז בסה"ק תולדות אדם [פרשה דידן] שביאר ענין מוסיף על הראשונים וזל"ק: "כאשר היה יעקב אבינו עליו השלום בארץ כנען, קודם כניסתו לגלות לארץ מצרים, היה העבדות של שבטי י"ה בגדלות, בחינת חיים, וכיון שבאו לארץ מצרים אשר תיכף הרגישו כובד הגלות והשעבוד, כדאיתא במדרש (שמו"ר א ה) ששמן מורה: ראובן, על שם (שמות ג) "ראה ראיתי את עני עמי" וכו'. ומחמת כובד הגלות היו מעט בקטנות, כדאיתא (ב"ר צו א, ורש"י ריש ויחי): "כיון שנפטר יעקב אבינו עליו השלום, נסתם לבם ועיניהם של ישראל מצרת השעבוד" אף על פי כן היה חשוב לפני השם יתברך העבודה שהיה להם אז, בכובד הגלות בקטנות מעט, יותר ויותר משהיה קודם בואם לגלות, בגדלות. כי השם יתברך לפניו נגלה כל תעלומות לב, ויודע פנימיות רצון של ישראל, שיהיה העבודה שלהם בגדלות, כאשר יהיה להם הגאולה שלימה מגלות הכללי וגלות הפרטי.

וזה שאמר: ואלה, וא"ו מוסיף על ענין ראשון, לרמז אשר בעת גלותם היו חביבים יותר ויותר משהיו מקודם. כן כל איש ישראל אשר מחזיק עצמו בגלות הכללי ומגלות הפרטי, ומחזק עצמו לתורה מעט, אף על פי שהוא בקטנות גדול חביב הוא אצל השם יתברך מאד מאד, כי הוא יודע תעלומות לב, כנ"ל" עכ"ל"ק.

וביאור דבריו הקדושים שהנה האבות הקדושים ושבטי קה כאשר היו בארץ ישראל שהיא הארץ העליונה ומראשית הבריאה מסוגלת היא לקדושה ולעבודת השי"ת בשלימות ובגדלות המוחין, וכאשר הוכרח יעקב אבינו ע"ה על פי הדיבור לירד מצרימה שהיא ערות הארץ ובה שולט החשכות ובהכרח נפלו וירדו ממדרגתם הגבוהה בעבודת השי"ת, וכאשר התחיל השעבוד בודאי שנפלו עוד יותר ויותר ונשקעו בשערי טומאת מצרים שהיא מקור הטומאה, הרי ודאי שמעתה הוקשה עליהם עד מאד עבודת השי"ת.

א

ואולם באמת בעיני השי"ת דוקא אז כאשר עבדו בני ישראל בתוקף גלותם והקשה ומתוך קטנות הדעת והמוח וטרדות וכן מתוך כל הנסיונות הקשים של טומאת מצרים שהכבידה עליהם ביותר, ואף על פי כן מתוך כל אלו השתדלו בכל כוחותם להתאמץ ולא ליפול מיהדותם הרי שבזה גרמו להשי"ת נחת רוח גדול ועצום ביותר מכל העבודות שהיו להם מקודם בהיותם בגדולתם בארץ הקודש מתוך הרחבת הדעת.

כי כן הוא אצל השי"ת, האדם אשר מתגבר על עצמו ועובד את השי"ת מתוך כל הקשיים הרי הוא חביב ביותר מאשר כל המדרגות הגבוהות שהיו בימים הקודמים, ועל כן אומר הכתוב "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" היינו שמה שהם באו מצרימה זה היה גורם שיהיה בבחינת "ואלה" מוסיף על הראשונים שדוקא על ידי העבודה הקשה וטרדותיהם וצרותיהם שהכבידו עליהם ובכל אופן השתדלו לשמור המעט שיכלו זהו חשוב אצל השי"ת יותר ויותר מכל הדרגות שהשיגו בארץ ישראל ועל כן זה נחשב למוסיף על הראשונים.

וכבר הבאנו הרבה מהספרים הקדושים שהעבודה מתוך חשכות הגלות שבני ישראל הם בהסתרה שבתוך ההסתרה שהרי בזמן בית המקדש היו רואים עין בעין השראת השכינה ועשרה נסים גלויים היו נעשים בבית המקדש וכל בשר ראו כי פי ד' דיבר וממילא היה להם גדלות המוחין ואחר החורבן נפלו בני ישראל ממדרגתם הגבוהה ונפלו לשפלות ולנסיונות קשים מאד בין הגויים.

ועוד ביותר באורך הגלות שבירידת הדורות נסתם כל חזון ועוד בדור הקודם היו רואים וחשים בדברים רוחניים כמו ששמענו על דו"ז בעל ארון עדות זי"ע שראו אצלו בחוש נשמות שבאו לבקש תיקון וכדומה, ואילו כמה שיורדים הדורות אין רואים כלום, ומאיך גיסא טומאת העולם מתגברת עד למאד והנסיונות נעשים עצומים עד למאד.

ג

ובזמנים האלו כאשר איש ישראל מחזק את עצמו ומשתדל בעבודת השי"ת בכל כוחותיו אזי אף שלעומת הדורות הקודמים עבודתו היא חלשה עד מאד מכל מקום בשמים אצל השי"ת היא חשובה ביותר ויותר מדורות הקודמים וזהו מחמת שעבודתו היא מתוך קשיים גדולים ועצומים ולכך היא החביבה ביותר אצל השי"ת.

ולפי דבריו הקדושים נראה לבאר הטעם מדוע הוצרכו בני ישראל בסוף גלותם במצרים להשתעבד עוד יותר ודוקא כאשר בא משה רעיא מהימנא לגואלם עוד באו להם צרות יותר גדולות וקושי השעבוד, והביאור הוא שהרי באמת היו צריכים בני ישראל להשתעבד במצרים ארבע מאות שנה כמו שנאמר לאברהם אבינו ע"ה בברית בין הבתרים ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, וא"כ מאחר שלא עברו מעת הגיעם למצרים כי אם מאתים ועשר שנים הרי מצד הדין היו צריכים להשתעבד עוד הרבה שנים,

והנה השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו חישב את הקץ והיה צריך למהם את גאולתם, וכדי למהר ולזרז את הגאולה הוכרחו לחבלי לידה שנכבד עליהם הגלות ביותר ופרעה הכביד את גזירותיו כמו שאמר לבלתי ליתן להם תבן ומאיך לא נגער מעבודתם דבר, ובאמת כפי שבגלות הגשמי הוחמר מצבם בגשמיות הרי לעומת זאת אף ברוחניות נפלו הרבה יותר ממדרגתם ונפלו עד מ"ט שערי טומאה, שהרי שעבוד הגוף הוא מרמז אף לשעבוד הנפש ונמצא דסבלו בני ישראל הרבה מאד באותה התקופה.

ובאמת זהו כלל ידוע דהחושך כל כמה שמגיע קצו הרי הוא מתגבר ביותר וכמו שאיתא בגמרא שבת [ ] דהלילה בסופו קודם עלות השחר הרי מתגבר ביותר חשכת הליל, וכמו כן חשכת הגלות כל כמה שמתקרבים לסופה הרי היא מתגברת ביותר וזהו היה הזמן שהקב"ה חפץ לגאלם ולפיכך היו מוכרחים שתכבד עליהם הגלות ביותר.

ד

והנה בזמנים הקשים הללו שהיו שרויים בהם בני ישראל הרי בעוד יותר ויותר גברה מסירות נפשם להשאר ביהדותם ולהתפלל להשי"ת וכל זאת תחת קשיים נוראים וזה נחשב להם לפנים משורת הדין משום שמצד הדין הרי כבר היו במצב של יאוש וחוסר אונים מחמת טרדות צרותיהם ומקוצר רוח ומעבודה קשה משום שהכביד עליהם הגלות מאד מאד.

וזה היה היסוד שחישב השי"ת שיקשה עליהם הגלות ואז יעבדו את השי"ת באופן של לפנים משורת הדין שהרי לפי מצבם לא היה שייך על פי דרך הטבע שישרדו ביהדותם ונמצא כל עבודתם בזמן קשה ונורא זה היה בבחינת לפנים משורת הדין.

ודוקא על ידי שנהגו בבחינת לפנים משורת הדין בזה זכו שאף השי"ת נהג עמם לפנים משורת הדין שעל ידי עבודתם במסירות נפש בכל מצב ומצב, בזה זכו שאף שמצד הדין היו חייבים להשאר עד עבור ארבע מאות שנה, מכל מקום זכו שנתנהג עמם השי"ת לפנים משורת הדין והוציאם מעבדות לחרות עוד קודם הזמן.

ומעתה נמצא דמה שנעשה להם קושי השעבוד והצרות הגדולות שנפלו עליהם בסוף גלות מצרים כל זה היה להם לטובה גדולה שבעבור זה זכו לעבוד את השי"ת מתוך קשיים גדולים יותר ובבחינת לפנים משורת הדין ובזה זכו לצאת עוד קודם הזמן וכמו שנתבאר שאצל השי"ת החביב ביותר הוא העבודה מתוך הקשיים ומתוך הנסיונות הרבים ולכך זכו שבזכות זאת עשה עמהם השי"ת לפנים משורת הדין ועי"ז זכו ליציאת מצרים ביד חזקה וברוע נטויה.

ה

והנה ידוע שגלות מצרים היתה השורש לכל הגלויות וכן גאולת מצרים היא השורש לכל הגאולות שהיו ושיהיו לעתיד לבוא, ובפרט בגלות האחרונה אשר היא הגלות הקשה ביותר וביותר בזמני עקבתא דמשיחא שהזמנים נעשים קשים יותר ויותר, וטמאת וזוהמת העולם גוברת והולכת והזמנים חשוכים עד למאד וכמו שנתבאר דקודם עלות השחר החושך מתגבר ביתר שאת, וזה אנו רואים בזמנים אלו שהנסיונות הם גדולים עד מאד.

אולם כמו שנתבאר דוקא בזמנים אלו החשוכים ביותר הרי שכאשר איש ישראל מתגבר ומשתדל לעבוד את השי"ת כפי יכולתו הרי אף אם לקצת ומעט דמעט יחשב, אפילו הכי אצל השי"ת הוא בחשיבות וחביבות ביותר גדולה משום שהוא בא מתוך קשיים עצומים ונחשב שעושה לפנים משורת הדין, ובזה זוכים בני ישראל שהשי"ת אף מתנהג עמהם לפנים משורת הדין וכמו שיתבאר.

דהנה יש לבאר ענין לפנים משורת הדין שנוהג בו השי"ת עם בני ישראל שהרי ביסוד בריאת העולם ידוע שהרי מקודם הבריאה הכל היו נכללים אצל השי"ת בבחינת אור אין סוף ברוך הוא, והיו תחת כנפי השכינה ולא היתה בריאה בפני עצמה כלל, ואולם בעבור זאת ברא השי"ת והאציל מהודו את כל התהוות הבריאה הכל בעבור שלא תהא הנשמה נהנית באופן של נהמא דכסופא שמקבלים השכר בלא שום עבודה, והרי השי"ת שהוא מקור הטוב והחסד ורצה להיטיב עם ברואיו ועל כן ברא כל העולם בעבור שיהא להאדם בחירה ויוכל לזכות בשכר הצפון לצדיקים מצד הדין ולא בחסד כדי שלא יהא בחינת נהמא דכסופא.

ומעתה יש לבאר איך שייך שיהא הקב"ה מתנהג עם בני ישראל באופן של לפנים משורת הדין, שהרי מלך במשפט יעמיד ארץ וכמו שנתבאר דיסוד כל הבריאה היתה בעבור יזכו בני ישראל בדין ולא בחסד וברחמים.

וכמו כן יש לבאר ענין הימים הקדושים של ימי השובבי"ם שמבואר בספרים הקדושים שהם ימי תשובה ותיקון הנפש על כל הפגמים ועל כל העוונות ואפילו על הפגמים הקשים של פגם הברית אשר מבאר בזוהר הקדוש שאין שייך עליהם תשובה ח"ו, ועל זאת באו אלו הימים שיוכל האדם לתקן אשר שיחת ואשר עיוות ובימים אלו מסוגל לתקן את הכל ממש אפילו אותם הדברים שאין שייך תשובה עליהם, ואף זאת יש לבאר דמאחר שמבואר בזוהר הקדוש שאותם חטאים חמורים אין שייך עליהם תשובה א"כ כיצד שייך שיהא האדם מתקן בימים אלו את אלו הפגמים החמורים.

ו

אמנם ביאור הדברים הוא דהנה ידוע מהבעל שם טוב הקדוש זצוקללה"ה זי"ע שפירש הפסוק ד' צלך וזל"ק: [פרשת קדושים] "בשם הבעש"ט זלה"ה פירוש הפסוק ה' צלך, והיינו כמו צלו של האדם, שכמו שהוא עשיית האדם כן הוא עשיית הצל, כך הקדוש ברוך הוא, באיזה מדה שהאדם מתנהג את עצמו, כך הקדוש ברוך הוא מתנהג את עצמו עם האדם בזו המדה" עכל"ק.

ונמצא מדבריו הקדושים שהשי"ת מתנהג עם האדם כמו שהוא עצמו מתנהג והאדם יש ביכולתו לעורר מידותיו של השי"ת על ידי התנהגותו והיותו במידות הטובות, ולפיכך מעתה כאשר האדם יתנהג בעבודתו באופן של לפנים משורת הדין אזי מצד הדין יזכה שהשי"ת יתנהג אף עמו בבחינת לפנים משורת הדין.

ומעתה יתבאר שזה יסוד עבודת ימי השובבי"ם שהאם צריך להתאמץ ביותר והוא עושה לפנים משורת הדין וכמו שיתבאר לקמן, הרי בזה הוא מעורר את מידתו של הקב"ה ג"כ לפנים משורת הדין ואז זוכה שהשי"ת מכפר לו ומתקנו אף בדברים שמצד הדין אין שייך עליהם תשובה מחמת גודל הפגם, אך מאחר שהאדם עצמו מתנהג במידת לפנים משורת הדין בעבודת השי"ת הרי מתנהגים כמו כן עמו מלמעלה שיהא נוהג בו ענין לפנים משורת הדין.

וכמו במצרים שהיו בני ישראל בבחינת אונס רחמנא פטריה שהרי נרדפים היו עד צוואריהם בשעבוד הקשה והיו דוויים בגוף ובנפש ואפילו הכי חייבו עצמם לשעבד נפשם להשי"ת ולכן זכו שירחם עליהם שבשמים והושיעם מצרותיהם, כן הוא בכל הדורות כאשר איש ישראל מתגבר וומתאמץ ועובד את השי"ת במה שיוכל אף שנראה כפטור מכל מקום יעשה לפנים משורת הדין ואז יזכה שהשי"ת אף עמו יתנהג במידת הרחמים לפנים משורת הדין.

ז

ולבאר מה ואיך צריך האדם לתקן בימי השובבי"ם הנה ידוע שהוא בא לתקן ענייני פגם הברית ודו"ז בסה"ק ארון עדות [פרשת שמות] כתב שענין ברית המעור הוא מכוון כנגד ברית הלשון, וזל"ק: "אך ידוע ששבת הוא מדתו של יוסף מדת יסוד המורה על שמירת הברית ולכן שבת גימטריא לשון מעור, רומז לברית הלשון וברית המעור ששניהם מכוונים זה נגד זה כידוע, וכשם שצריכין לשמור את הברית כך צריכין לשמור הפה מדברי נבלה והרוק היוצא מן הפה על ידי דברי נבלה הוא כהוצאת זרע לבטלה ולכן ברית גימטריא ב' פעמים רו"ק, רומז לרוק הזרע ורוק הפה ששניהם בכלל שמירת הברית, והנה א"ת השב"ת בגימטריא ב' פעמים זרע וזהו ושמרו בני ישראל את השבת השבת שישמרו את הזרע שלא להוציאו לבטלה ח"ו, רק לעשות את השבת לדורותם לעשות ממנו דורות לקיום המין וזהו נגד ברית המעור, אבל נגד ברית הלשון יהיה הפירוש באופן אחר כי דרת"ם נוטריקון תורה מצוות דחילו רחימו, ומלת שבת כבר אמרנו שהוא בגימטריא לשון מעור וזהו ושמרו בני ישראל את השבת שישמרו לשונם מדברי שחוק ונבלה ח"ו, רק לעשות את השבת לדורותם לתקן ולהקדיש הלשון לתורה ומצוות בדחילו ורחימו כנוטריקון של "דרתם" ואז ברית עולם וגו' כי בקיימם פסוק זה לפי שני הפירושים הנ"ל יתוקנו שני הבריתות ברית המעור וברית הלשון ויהיה ברית עולם ביני ובין בני ישראל והבן" עכל"ק.

ומבואר מדבריו הקדושים שעיקר התיקון בימים אלו לתקן ענין הברית הוא לשמור את פיו ולשונו שידבר בהם דברי תורה בדחילו ורחימו ולא ינבל את פיו ח"ו, וכמו כן צריך להזהר בפיו שידבר דברי נועם וריצוי עם חביריו ולא ידבר דברי לשון הרע ורכילות וכדומה.

ואא"ז בסה"ק חלקת יהושע [פרשה דידן] כתב וזל"ק: "לא תגרעו מלבניכם לרמז כי התיקון החטא הידוע לא ע"י תעניתים, לא תגרעו את הגוף אך העיקר דבר יום ביומו תיקון המידות אכ"ר" עכל"ק.

והיינו דתיקון המידות הוא אחד היסודות שצריך האדם לעבוד עליהם דוקא בימים אלו של ימי השובבים והוא דוקא על ידי שמירת הדיבור ותיקון המידות שעל ידי זה מתקן את האדם לגמרי וכאשר האדם מתאמץ ומשתדל בכחות גדולים יותר מכל השנה בימים אלו אזי מידה כנגד מידה משפיע לו השי"ת כפרה ותיקון אפילו לפנים משורת הדין.

ח

ויסוד ענין לפנים משורת הדין נראה לבאר שהוא בחינת לעשות רצון השי"ת שהנה מצינו שאומרים בברכה "וחסידך צדיקים עושי רצונך" וכן בידיד נפש "משוך עבדך אל רצונך" ומבואר שישנו ענין שהוא לעשות רצון השי"ת והיינו לא רק שיעשה מה שאמר השי"ת אלא ביותר שיעשה רצונו מה שרוצה השי"ת היינו אף דברים שלא נצטוו עליהם בפירוש אולם הוא רצון השי"ת וזה עיקר העבודה לעשות את רצונו יתברך.

וביאור הדברים הוא דידוע דאחד מן היסודות שייסד מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זצוקלה"ה זיעוכ"י שעיקר עבודת האדם הוא כדי לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו וכן הביא אא"ז בסה"ק חלקת יהושע [מאמר רביעי דף קכה] שהעיקר הוא לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, וזל"ק: "ומאז זרח שמשו האור המאיר מסוף העולם ועד סופו רוח אפינו משיח ד' רבינו הבעש"ט זצלה"ה ותלמידיו ותלמידיו שזאח והזריח אורות קדושים ולמד ולימד דעת לבני ישראל עם קדושו שהעיקר מהעבודות להשתדל במסירת נפש לעשות נחת רוח ליוצרנו לבורא כל עולמים" עכל"ק.

ט

וכבר כתב בזה בסה"ק מסילת ישרים [פרק יח] שזה עיקר עבודת האדם וזל"ק: "והנה דבר זה אנחנו רואים אותו בעינינו שיוולד בכל עת ובכל שעה בין כל אוהב וריע, בין איש לאשתו, בין אב ובנו, כללו של דבר בין כל מי שהאהבה ביניהם עזה באמת. שלא יאמר לא נצטויתי יותר, די לי במה שנצטויתי בפירוש, אלא ממה שנצטווה ידון על דעת המצוה וישתדל לעשות לו מה שיוכל לדון שיהיה לו לנחת. והנה כמקרה הזה יקרה למי שאוהב את בוראו ג"כ אהבה נאמנת, כי גם הוא מסוג האוהבים ותהינה לו המצות אשר צוויים גלוי ומפורסם לגילוי דעת לבד לדעת שאל הענין ההוא נוטה רצונו וחפצו ית"ש" עכ"ל"ק.

והיינו שיסוד בריאת האדם אינו כדי שיקיים רק מה שצוה אותנו השי"ת בשולחן ערוך אלא העיקר הוא שיעשה את רצון השי"ת ויעשה ברצון ובשמחה וזהו עיקר העבודה של איש הישראלי.

ונמצא דעיקר התכלית של עבודת היהודי הוא לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, והיינו דכל המצוות והתורה שעושה ולומד הכל היא לאו משום שיקבל שכר או שמפחד מעונש הגיהנם ח"ו אלא יעשה כל המצוות בעבור יהא לנחת רוח להבורא יתברך שמו.

ט

ואולם הדרגה היותר גבוה מזה הוא שלא רק שהדברים המחוייבים שעושה יהיו בעבור לעשות נחת רוח לבורא אלא שיהא עושה את "רצון השי"ת" והיינו שאף הדברים שאינם מחוייבים בפירוש יהא חושב באיזה דבר יוכל לעשות נחת לבוראנו ויוצרינו יתעלה ואף שאינו מצווה עליהם בפירוש ובזה הוא גורם נחת רוח יותר גדול בכך שעושה את רצון השי"ת ולא רק הדברים שנאמרו בפירוש אלא מדעתו מחפש ומבקש אף לפני משורת הדין מהו רצון השם שיעשה וזאת מייגע עצמו לעשות זהו הדרגה הגבוהה ביותר שמראה האדם שכל רצונו וחפצו הוא בעבור לעשות לו יתברך נחת רוח ולעשות רצונו בלבב שלם וזוהי מידת חסידות, ועל זה נאמר "וחסידיך צדיקים עושי רצונך" היינו שהם עושים את רצון השי"ת ולא רק מה שצויה.

ומצינו ענין זה אף במצרים אצל המילדות העבריות אשר שמחים וששים היו לעשות רצון קונם וחפץ צורם דהנה פרעה הרשע צוה עליהם "וראיתם על האבנים אם בן הוא והמיתן אותו ואם בת היא וחייה" ובמהרש"א בסנהדרין [נז:]: כתב שהיה להם אפשרות לעשות שלא יהא רציחה מדין התורה וז"ל: "בזה אמרתי ליישב בפ' שמות שדקדק הכתוב לאמר ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות דודאי פרעה לא שאל מהם להרוג הזכרים בידי דבן נח מוזהר על שפיכות דמים ולכך לא אמר כן למילדות המצריות שהוזהרו על שפיכות דמים אפילו בעוברים אבל למילדות העבריות אמר שהותר לכם להרוג עובר במעי אמו וראיתם על האבנים קודם שיצא לאויר העולם אם בן הוא וגו' וכיון שאי אפשר בהם לפטור משפיכות דמים רק בתחילת יציאת הולד קודם שיצא ראשו או רובו הוצרך לתת להם סימנין כמו שכתוב בפרק קמא דסוטה וראיתם על האבנים סימן גדול מסר להם כו' יריכותיה מצטננות כו' וכן פניו למעלה כו' עיין שם ודו"ק" עכ"ל.

ומבואר מדבריו דהמילדות הצדקניות היה באפשרותן להרוג את הזכרים שלא על ידי רציחה דהיינו קודם שיצא ראשו ורובו שאז אין חייבים עליהם משום רציחה וממילא לא היו באים לכלל עונש בזה, וזה נכלל בכלל בקשת פרעה מהם "וראיתם על האבנים" היינו שעוד קודם שיצאו לגמרי תהרגום וממילא לא תתחייבנה עונש בזה מאת הבורא יתברך אך אותם הצדקניות "ותראנה המילדות את האלקים" ולא כתיב שיראו את דבר האלקים אלא את האלקים דהיינו שהם יראו את השי"ת שהבינו שאין זה רצונו והן לא רצו כי אם רצון השי"ת ומאחר שידעו שאין חפץ השם בזה מיד נמנעו והיו מחיים אותם התינוקות במסירות נפש הכל בעבור רצונו יתברך, ועל כן איתא בחז"ל שבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים היינו בזכות צדקתן שהלכו לפני משורת הדין במסירות נפש זה גרם שהשי"ת ג"כ ילך עם בני ישראל לפני משורת הדין.

י

ובזה יש לבאר מה שמצינו הרבה תקנות שתקנו חז"ל והוסיפו על התורה בכמה וכמה עניינים ומצוות דרבנן, או שתקנו סייגים וגדרים במצוות התורה, וכדאיתא עשו משמרת למשמרתי, והיינו שהם ברוח קדשם ראו והבינו שזהו רצון השי"ת אזי אף אם לא נאמר כך בפירוש בתורה מכל מקום זהו ודאי רצון השי"ת ועל כן תקנו אותם התקנות שהם רצון השי"ת, ולכך כל העובר על דברים חכמים חייב מיתה משום שאותו אדם שעובר ח"ו על דבריהם הרי הוא מראה בזה שאין רצונו כלל לעשות רצונו יתברך אלא מקיים רק מה שאמר בפירוש מחמת כפייה ונמצא דחסר לו כל התכלית וסיבת בריאת העולם שהיה בעבור שנזכה לעשות נחת רוח לפני יתברך ולכך הרי הוא מאבד את זכותו לחיות בעולם ח"ו.

וגם אינו יכול לזכות שילך עמו השי"ת לפנים משורת הדין כאשר הוא עצמו אינו רוצה לעשות לפנים משורת הדין, ואמנם להיפך מידה טובה ודאי מרובה שהעושה תקנת חכמים ומקיים את רצון השי"ת בודאי שהשי"ת עושה עמו לפנים משורת הדין.

והענין מבואר להדיא בגמרא ברכות [כ:]: "דרש רב עורא זמנין אמר לה משמיה דרבי אמר לה משמיה דרבי אסי אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך אמר להם וכי לא ישא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה" ע"כ.

ומבואר להדיא שמלאכי השרת נתפלאו על כך שהקב"ה נושא פנים לישראל על אף שכתוב אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, ועל זה ענה אותם השי"ת שמאחר שכתבתי בתורה ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים על עצמם אף בדבר שאינו חייבים בו עד כזית ועד כביצה הרי ודאי שראויים שאשא להם פנים.

וצריך לבאר מה שענה אותם השי"ת שהרי לכאורה מכל מקום כתיב אשר לא ישא פנים, אך הביאור הוא על פי הנתבאר עד הנה דכאשר האדם מתנהג לפנים משורת הדין הרי זה עצמו גורם שאף השי"ת יתנהג עמו לפנים משורת הדין וזה עצמו מצד הדין הוא שהקב"ה מתנהג עם האדם מידה כנגד מידה וכמו שהבאנו לעיל מאמר הבעש"ט הקדוש על הפסוק ד' צלך היינו שהשי"ת מתנהג עם האדם כמו שהוא עצמו מתנהג ועל כן מידת הדין נותנת שכאשר האדם עושה את רצון השי"ת בכל כוחותיו ומשתדל למלאות רצונו יתברך אף בדברים שאינו מחוייב בהם הרי בזה עצמו הוא זוכה שאף עמו יתנהגו לפנים משורת הדין ואין בזה כלל משום נהמא דכסופא שהרי בדין הוא זכה לכך מאחר שהוא עצמו נוהג לפנים משורת הדין.

יא

וצריך האדם לראות בימי השובבי"ם הקדושים לעבוד על עצמו ובפרט בענייני התאוות צריך לגדור עצמו בהם היטב שיהא עושה את רצון השי"ת, וא"ז בסה"ק דברי בינה [פרשת ויחי] כתב שיסוד ושורש כל התאוות מחולקים המה לשנים תאוות הגוף ותאוות הנפש וז"ל: "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה אפשר לומר בענין הזה דהנה אנו מתחילים בקבלת שבת שמור וזכור כו' דהנה איתא בשם האר"י הקדוש זצלה"ה זי"ע שמפני כך לא נחשבו בתרי"ג מצות תיקון המדות שזה אינו צריך לאמר שבלא זה אי אפשר לעשות שום מצוה והנה מבואר בחובת הלבבות [שער פרישות פ"ה] שכל עניני היצר נמשכים מב' דברים האחד מתאוות הגוף שענפיו המה תאוות המשגל ואכילה ושתייה וכדומה, והאחד הוא הגיאות שממנו נמשך קנאה שנאה תאוה כבוד וכדומה והם נמשכים נגד יסודות הגוף שכל אחד נמשך מיסוד אחר וכו' כמבואר שם בהפירוש בשם ספר שערי הקדושה" עכ"ל"ק.

ומבואר בדבריו הקדושים שהאדם הרוצה לעבוד ולתקן את עצמו צריך להתיגע באלו ב' הדברים היינו ב' היסודות של תאוות הגוף והנפש דתאוות הגוף הוא שבאם ח"ו האדם אינו נשמר ואינו גודר עצמו הרי שהתאוה מתפשטת בו ומאכילה ושתייה יבוא לשאר התאוות ולדברים מאוסים ח"ו, ועל כן צריך האדם לעבוד על עצמו שלא ימשך אחר תאוות הגוף.

וענין תאוות שבנפש היינו שיהא האדם שפל בעיניו ויברח מהגאוה שיהא שורש כל המדות הרעות ועל ידי שיהא בענוה ושפלות ולא יחשוב עד כמה מחשיבים אותו וכדומה מכל אלו המחשבות של כבוד וגיאות וכו' ינצל מענין הקנאה והשנאה והכבוד וכן ינצל מאיסורי לשון הרע ורכילות שכולם שורשם הוא בתאוות הגיאות והכבוד וכדומה.

וזאת היא העבודה בימי השובבי"ם לתקן את כל השרשים של התאוות וצריך להתאמץ בזה ביגיעה גדולה יותר משאר ימות השנה וכאשר האדם מתאמץ ועובד על עצמו כפי כחו אף בזמנים שקשה לו הרי נחשב לו כעושה לפנים משורת הדין ועושה בזה רצון השי"ת ואז זוכה שהשי"ת מתקנו אף לפנים משורת הדין.

יב

ואמנם ישאל האדם כיצד אדע מה רצון השם יתברך ממני לעשות בכל עת ורגע שהרי הדברים הכתובים ומבוארים בשולחן ערוך שפיר יכול לידע, אך לעבוד על מידותיו ולעשות אך ורק את רצון השי"ת הרי אין לנו לא נביא ולא רוח הקודש אשר יגלה אזנינו ואנחנו לא נדע מה נעשה ומה נפעל ומי יכול לידע ולכוין מה רצון השי"ת שיעשה.

אך הביאור בזה הוא על פי הגמרא במכות [י:]: דאמר ר' שמ: "א"ר אלעזר מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו" ע"כ, והנה יש לדקדק דבגמרא יומא [לח:]: איתא בלשון אחר שהבא לטהר מסייעין אותו ומעתה יש לבאר מדוע הכא כתיב מוליכין אותו והתם כתיב מסייעים אותו.

אך הביאור הוא דהבא ליטהר היינו שבא לעשות את דבר השי"ת ובא לטהר עצמו אזי זוכה שמסייעים לו אך לא יותר מכך, ואולם כאשר האדם הוא רוצה בכל ליבו לעשות רצון השי"ת וזהו בדרך שאדם רוצה לילך היינו שיש בו רצון עז וחזק לעשות את רצון אביו שבשמים אזי זוכה ביותר שאף מוליכים אותו והשי"ת בעצמו ינהגו בדרך אמת וכבר יבין וידע מה רצון השי"ת מעמו ובכל מעשה אשר יעשה יזכה לעשות את רצון השי"ת באמת.

ובספר חובת הלבבות [שער הבטחון ח"ד הפרק הרביעי] כתב וז"ל: "הבורא יתברך הניח ברשותנו בחירת עבודתו והמרותו, כמ"ש ובחרת בחיים ולא הניח ברשותנו השלמת המעשה בעבודה ועבירה, אלא בסבות שהם חוץ לנו מזדמנות בקצת העתים ונמנעות בקצתם" עכ"ל.

ומבואר מדבריו דבאמת כל עיקר בחירת האדם הוא דוקא בענין הרצון והיינו שכל המעשים שהאדם עושה הרי הכל בידי שמים הוא שהרי אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה וא"כ נמצא דמעשי האדם אינו תלוי בו כל כך אלא ברצון השי"ת, וא"כ מהו הדבר אשר תלוי בבחירתו של האדם זהו דוקא הרצון וזה עיקר הבחירה בטוב היינו שיהא כל רצונו בטוב וזה עיקר עבודתו של האדם שיהא בוחר ורוצה כל כולו רק לעשות רצון קונו בכל ימי חלדו.

ונתבאר בזה דיסוד גאולתם של בני ישראל ממצרים היתה דוקא על ידי שעבדו את השי"ת בזמנים הקשים ביותר ומתוך כל המניעות המשיכו בעבודתם ובבחינת לפנים משורת הדין ובוזה זכו שהשי"ת אף עשה עמם לפנים משורת הדין ולכך אף שמצד הדין היו צריכים להיות במצרים ארבע מאות שנה אפ"ה הקב"ה חישב את הקץ לפנים משורת הדין והכל על ידי שנתעורר כח זה מפני בני ישראל שרצו לעשות רצונו יתברך בלבב שלם

וכגאולת מצרים כן הגאולה העתידה הוא על ידי בחינת לפנים משורת הדין שעושים בני ישראל וכמו שנתבאר דעיקר העבודה בימים אלו של ימי השובב"ם שיהא האדם מתאמץ ומתגבר בענין לעשות רצון קונו, ובזה גורמים נחת רוח גדול עד מאד לאבינו שבשמים ועל ידי זה זוכים שהשי"ת מתקן את נשמות בני ישראל ואף לפנים משורת הדין ואף בדברים שנתבאר בזוהר הקדוש שכמעט אין עליהם תשובה מכל מקום הקב"ה ברוב רחמיו מכפר ומטהר את האדם לפנים משורת הדין במידה כנגד מידה.

ואיתא בספרים הקדושים [תולדות יעקב יוסף וכן באוהב ישראל] דהגאולה העתידה תבוא על ידי שבני ישראל יגאלו כל אחד בגאולת נפשו הפרטית וכמו שנתבאר שיהא משתדל ומתאמץ באופן שיהא לפנים משורת הדין ועל ידי זה יגאלו כל בני ישראל.

ובזכות עבודת השובב"ם נזכה שהשי"ת יתנהג עמנו בחסד ורחמים ויתקן עוונות ופגמי בני ישראל ונזכה כל אחד לעשות את רצונו יתברך בשלימות, ובזה נזכה להגאל בגאולת עולמים בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com